

Norges Vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Dykkar ref.

Vår ref.
2019034735 2613

Arkivkode

Dato
06.11.2019

Melding om vedtak - Høringssvar til endringer i energilovforskriften

Formannskapet - 067/19:

Følgjande vedtak er fatta i saka:

1. Det bør fortsatt legges til rette for effektiv drift av små, mellomstore og store integrerte foretak med nett-drift.
2. Derfor kan Hå kommune ikke støtte forlaget om innføring av funksjonelt skille for alle nettselskap med over 10.000 nettkunder. Dette kravet bør fortsatt gjelde foretak med mer enn 100.000 kunder.
3. Hå kommune ser det ønskelig at det fortsatt skal være mulig for kommuner å organisere kommunale nettselskap som kommunale foretak. Alternativt foreslår Hå kommune at nettselskap som er organisert som KF pr 01.01.2021 etter søknad kan innvilges dispensasjon til å fortsette som KF.

Med helsing
Hå kommune

Marianne Espedal Boge

Telefon: 51 79 30 12

Dokumentet er elektronisk godkjent og treng ikkje signatur

Andre mottakere:

Norges Vassdrags- og energidirektorat

Kopi til:

Anne Berit Berge Ims

Saksnummer	Utval	Vedtaksdato
067/19	Formannskapet	05.11.2019

Saksbehandlar: Harald Berglie
Sak - journalpost: 19/1881 - 19/33763

Høringssvar til endringer i energilovforskriften

Rådmannen si innstilling:

1. Det bør fortsatt legges til rette for effektiv drift av små, mellomstore og store integrerte foretak med nett-drift.
2. Derfor kan Hå kommune ikke støtte forlaget om innføring av funksjonelt skille for alle nettselskap med over 10.000 nettkunder. Dette kravet bør fortsatt gjelde foretak med mer enn 100.000 kunder.
3. Hå kommune ser det ønskelig at det fortsatt skal være mulig for kommuner å organisere kommunale nettselskap som kommunale foretak. Alternativt foreslår Hå kommune at nettselskap som er organisert som KF pr 01.01.2021 etter søknad kan innvilges dispensasjon til å fortsette som KF.

05.11.2019 Formannskapet

Rådmannen si innstilling blei samrøystes vedtatt.

FS- 067/19 Vedtak:

1. Det bør fortsatt legges til rette for effektiv drift av små, mellomstore og store integrerte foretak med nett-drift.
2. Derfor kan Hå kommune ikke støtte forlaget om innføring av funksjonelt skille for alle nettselskap med over 10.000 nettkunder. Dette kravet bør fortsatt gjelde foretak med mer enn 100.000 kunder.

3. Hå kommune ser det ønskelig at det fortsatt skal være mulig for kommuner å organisere kommunale nettselskap som kommunale foretak. Alternativt foreslår Hå kommune at nettselskap som er organisert som KF pr 01.01.2021 etter søknad kan innvilges dispensasjon til å fortsette som KF.

Bakgrunn for saka:

I 2016 vedtok Stortinget endringer i energiloven. Lovendringen gjelder alle nettselskap, uavhengig av størrelse. De nye bestemmelsene i energiloven stiller krav om selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og all annen virksomhet og trer i kraft 1. januar 2021. Bakgrunnen for lovendringen er å redusere risiko for kryss-subsidiering mellom monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet samt å styrke nettselskapenes nøytralitet. Nettvirksomhet er et naturlig monopol, og nettselskapenes kunder kan derfor ikke selv velge nettselskap. Det er et særlig behov for å beskytte kundene, slik at de ikke betaler mer enn nødvendig for netttjenestene.

Krav om selskapsmessig og funksjonelt skille kommer opprinnelig fra krav i artikkel 15 i EUs elektrisitetsdirektiv II. Kravet ble lagt inn i norsk lov i 2009 og gjelder i dag nettselskap med over 100.000 nettkunder. EU har videreført kravet i artikkel 26 i EUs elektrisitetsdirektiv III, med mulighet for å gi unntak fra kravet om funksjonelt skille til alle nettselskap med færre enn 100.000 nettkunder. Dette unntaket benytter alle medlemslandene – unntatt Norge - seg av.

Krav om selskapsmessig skille innebærer at nettselskapene skal skilles ut i egne selskap (selvstendige rettssubjekt) som ikke driver med annen virksomhet. Nettselskapene kan ikke eie enheter som driver med annen virksomhet enn nettvirksomhet. Nettselskap kan ikke eies av enheter som driver med produksjon eller omsetning av elektrisk energi og fjernvarme. Dette medfører som regel at et nettselskap enten må være et frittstående selskap eller inngå som en selvstendig enhet i et konsern.

Funksjonelt skille innebærer at nettselskapet skal driftes uavhengig av annen virksomhet. Dette betyr bl.a at personer i ledelsen i nettselskap kan ikke delta i ledelsen i andre selskap i konsern som driver med annen virksomhet. Morselskap eller kontrollerende eier av nettselskap har overordnet styring over de økonomiske rammene til nettselskapet, men kan ellers ikke gi instruksjoner i den daglige driften av nettselskapet eller om utbygging eller oppgradering av nettet.

Lovendringen i 2016 om at alle nettselskap i Norge, uavhengig av størrelse, fra 01.01.2021

underlegges samme krav til selskapsmessig og funksjonelt skille, utløste mye debatt. Særlig kravet om funksjonelt skille er omdiskutert, fordi det blir ansett å bli til stor byrde for mindre selskap om ikke samme leder skal kunne ivareta ulike roller i flere selskap innenfor samme integrerte foretak. I mars 2018 vedtok Stortinget (vedtak 551, etter et representantforslag fra Senterpartiet) at regjeringen skal legge fram et forslag til lovendring der det i kravet om funksjonelt skille legges til grunn at nettselskap med under 30.000 abonnenter gis fritak. Videre ble det vedtatt å gi nettselskap som drifter flere naturlige monopol i samme selskap, unntak fra kravet om funksjonelt skille. I januar 2019 besluttet regjeringen – i Granavold-plattformen – at kravet om funksjonelt skille skal gjelde for nettselskap med mer enn 10.000 nettkunder. Fritak fra krav om funksjonelt skille for nettselskap med færre enn 10.000 nettkunder må gjennomføres gjennom en lovendring. Det er Olje- og energidepartementet (OED) som fremmer forslag om endringer i energiloven, etter egen høring. NVE anser at forskriftsarbeidet, jf denne sak, ikke påvirkes av en framtidig lovendring i forbindelse med fritak fra funksjonelt skille for nettselskap med under 10.000 nettkunder. I OEDs budsjettproposisjon for 2020 står det at det legges opp til at en ny lovsak om krav til funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet fremmes for behandling i Stortinget på ordinær måte i god tid før 01.01.2021.

Jæren Everk har nå om lag 9.000 nettkunder. Everket vil – gitt at Stortinget vedtar en grense for krav om funksjonelt skille for selskap med over 10.000 nettkunder – gå fri dette kravet antagelig til midten/slutten av 2020-tallet. Krav til selskapsmessig skille vil imidlertid gjelde for selskapet fra 01.01.2021.

Om høringen

OED har bedt NVE lage nye forskriftsbestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille. Forslaget ble sendt på høring 28.06.2019. Fristen for å gi innspill var opprinnelig satt til 15. oktober 2019, men NVE har nå forlenget fristen til 08. november 2019.

Både Jæren Everk og Hå kommune er høringsinstanser. Everkstyret uttaler seg på vegne av everket i møte 06. november etter å ha hatt en første behandling av saken i sitt møte i september. Formannskapet uttaler seg på vegne av Hå kommune i møte 05. november. Det har vært nært samarbeid mellom everket og kommuneadministrasjonen om saksforberedelsene. Vedlagt følger everksjefens saksforelegg og everkstyrets vedtak i september-saken samt everksjefens saksforelegg til everkstyrets møte 06. november. Rådmannens saksforelegg er i hovedsak innrettet mot vurdering av eiermessige forhold, everksjefens saksforelegg inneholder også en bredere vurdering av de konkrete konsekvensene forslagene vil få for everket.

Høringsdokumentet fra NVE er oversiktlig og forslagene godt forklart, både mht generelle, grunnleggende hensyn (reduere risiko for kryss-subsidiering av konkurranseutsatt virksomhet og styrke nettselskapenes nøytralitet) og de mer spesifikke hensyn i de detaljerte forslagene, presentert i kap 3 i høringsdokumentet, jf og «Forslagets hovedinnhold» på side 5 i notatet. Rådmannen viser til vedlegg for høringsnotatet og everksjefens saksforelegg til

everkstyret.

Vurdering:

1. Om hvem kravene skal gjelde for og forholdet til uttalelsen kommunen ga i 2015

Før endringene i energiloven ble vedtatt i 2016, hadde lovforslaget vært sendt på høring. Hå formannskap ga slik uttalelse i sak 058/15:

1. *Det bør fortsatt legges til rette for effektiv drift av små, mellomstore og store integrerte foretak med nett-drift.*
2. *Derfor kan Hå kommune ikke støtte forslaget om innføring av funksjonelt skille for alle nettselskap. Dette kravet bør fortsatt gjelde foretak med mer enn 100.000 kunder.*
3. *Nettselskap må kunne leie ut overskuddskapasitet. Leie under 20 % av omsetning bør anses kurant.*
4. *Hå kommune støtter forslaget i § 4-6 om samarbeid om felles driftssentral.*

I saksforelegget var pkt 1 og 2 i uttalelsen begrunnet med at stramme krav kunne gi svekket økonomi i mange, særlig små nettselskap og underbygge en utvikling mot større enheter. Rådmannen ser ikke grunn til å endre på dette hovedsynspunktet nå, og foreslår at Hå kommune igjen gir uttalelse tilsvarende som i pkt 1 og 2 ovenfor.

Når det gjelder utleie av overskuddskapasitet er dette nå ihht høringsforslaget fra NVE noe nettselskapene bare skal kunne gjøre i spesielle situasjoner, og ikke som en planmessig utleie av ledig kapasitet over lengre tid. Tanken bak er å rendyrke monopolvirksomheten i nettselskapene. At et slikt forslag ville komme, har vært ventet og var en av årsakene til at Dalane Energi AS og Jæren Everk (KF) dannet Skina AS, jf sak 061/18 i Hå kommunestyre. Rådmannen ser derfor ikke grunn til å gi spesiell uttale om overskuddskapasitet nå.

Bestemmelsene som nå foreslås vedr felles driftssentral er slik at rådmannen ikke ser behov, for kommunens del, til å gi uttalelser til disse, jf pkt 4 i uttalelsen i sak 060/15.

2. Om kommunale nettselskap og organisasjonsform

I Hå er Jæren Everk organisert som et kommunalt foretak (KF). Everket eier Jæren Fjernvarme AS og har eierinteresser i Skina AS. Forskriftsforslagene betyr at denne organiseringen kan måtte vurderes på nytt. Noe som kunne innvirket på valg av løsning, er at Stortinget i saken om representantforslaget fra Senterpartiet vedr funksjonelt skille, også vedtok: «Stortinget ber regjeringen gi nettselskap som drifter flere naturlige monopol i samme selskap, unntak fra kravet om funksjonelt skille.» I Granavold-plattformen og i NVEs

forslag til forskriftsendringer, er denne anmodningen ikke fulgt nærmere opp.

I OEDs budsjettproposisjon for 2020 står det imidlertid følgende:

«Anmodningsvedtaket vil bli fulgt opp på egnet måte, om nødvendig som en lovsak som utredes, sendes på høring og fremmes for behandling i Stortinget på ordinær måte. Som for vedtak 551 (2017–2018) legges det opp til at en eventuell lovsak fremmes for behandling i god tid før de gjeldende kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille mellom nettvirksomhet og annen virksomhet trer i kraft 1. januar 2021.»

I gjeldende energilov er kravet om selskapsmessig skille at nettvirksomhet skal skilles fra virksomhet innen produksjon eller omsetning av elektrisk energi. Nettvirksomhet skal organiseres som en egen juridisk enhet. I tillegg skal nettvirksomheten ikke eie eller eies av enheter med virksomhet innen produksjon eller omsetning av elektrisk energi. De viktigste endringsforslagene nå er at grensen på 100.000 nettkunder fjernes, og at nettvirksomheten skal skilles fra all annen virksomhet, ikke bare fra produksjon og omsetning av elektrisk energi. I tillegg kommer at nettselskap ikke skal ha kontroll over foretak som driver annen virksomhet og foretak som driver produksjon eller omsetning av kraft skal ikke ha kontroll over nettselskap.

Dagens definisjon av «vertikal integrert virksomhet» erstattes av en definisjon av «integreert foretak». NVE skriver i høringsnotatet (side 6) at en kommune som har kontroll over et nettselskap omfattes av definisjonen av integrert foretak. Dette betyr blant annet at kravet til funksjonelt skille gjelder mellom nettselskap og annen virksomhet som kommunen har kontroll over. Dette kan ha betydning for hvem i kommunen som er valgbare til everkets styre.

I høringsnotatet anføres NVE (side 12): «I henhold til de endrede bestemmelsene i energiloven kan det også, i enkeltsaker, gis dispensasjon fra hele eller deler av kravene til selskapsmessig og funksjonelt skille. NVE foreslår ingen ytterligere regler som fastsetter kriterier for dispensasjon i dette høringsnotatet.»

Hå kommune har gjennom lengre tid, og i vedtatt eierstrategi for everket, lagt til grunn at den foretrukne organisasjonsformen for Jæren Everk er kommunalt foretak (KF). Et kommunalt foretak er ikke en egen juridisk enhet, men en del av kommunen som rettssubjekt. KF er en velregulert organisasjonsform med bestemmelser som bl.a. at kommunestyret når det gjelder kommunale foretak kun skal behandle overordnede forhold som økonomiske rammer for drift og investering og saker nevnt i vedtektene. Dette gir en behandling av slike saker hos en kommunal eier av nettselskap som tilsvarer overordnet styring i et mor-datterforhold i en AS-modell. Men gjennom KF-formen får man større krav til innsyn og økt offentlig oppmerksomhet gjennom behandling av nettselskapsaker i folkevalgte organer (everkstyret og evt. kommunestyret). Dette gir innbyggerne i eierkommuner som velger slik organisasjonsform, økte muligheter for innsyn i nettselskapet, bredere grunnlag for offentlig

debatt og dermed muligheter for større engasjement omkring styring og kontroll av nettdriften, ett av de mest sentrale infrastrukturområdene i lokalsamfunnene.

Rådmannen anbefaler derfor at Hå kommune uttaler at det primært er ønskelig at det fortsatt skal være mulig for kommuner å organisere nettselskap som kommunale foretak. Alternativt foreslår Hå kommune at nettselskap som er organisert som KF pr 01.01.2021 etter søknad kan innvilges dispensasjon til å fortsette som KF.

3. Nærmere om de enkelte forslagene i høringen

I høringsnotatet (side 5) beskriver NVE de foreslåtte endringene i energilovforskriften slik:

- 1) Det foreslås å presisere og utfylle plikten til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden.
- 2) Det foreslås å stille vilkår for samarbeid om felles driftssentral mellom nettselskap og foretak som driver produksjon av elektrisk energi eller fjernvarmevirksomhet.
- 3) Det foreslås å tillate nettselskapene en begrenset adgang til å drive annen virksomhet enn nettvirksomhet.
- 4) Det foreslås å regulere nærmere i hvilken grad man kan ha en ledende stilling i både et nettselskap og morselskapet.
- 5) Det foreslås en ny bestemmelse om markedsføring av nettselskap.
- 6) Det foreslås å forskriftsfeste at selskapsmessig og funksjonelt skille, samt krav til markedsføring av nettselskap, kun gjelder for nettselskap med inntektsramme.
- 7) Det foreslås å innføre hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på noen av de nye bestemmelsene.

Det er sannsynlig at det vil komme en lovendring som fritar en del nettselskap fra det

funksjonelle skillet. Bestemmelsen som nevnt i punkt 4) vil i så tilfelle ikke gjelde for

disse selskapene. Vi tar sikte på at de nye reglene vil tre i kraft 1. januar 2021, samtidig med de nye reglene om selskapsmessig og funksjonelt skille i energiloven.

I forbindelse med innføring av EUs tredje energimarkedspakke vil det bli endringer i

blant annet energilovforskriften. OED vil da måtte vurdere om de aktuelle bestemmelsene

skal tas inn i en ny forskrift om netregulering og energimarkedet.

Rådmannen viser til everksjefens saksforelegg for mer detaljerte vurderinger av konsekvensene for Jæren Everk (og Hå kommune) av forslagene. Og det vises spesielt til et notat vedlagt everkstyresaken. Notatet er utarbeidet av advokat Thoralf Haver og inneholder juridiske vurderinger av forslagene. En av konklusjonene er at kravet om selskapsmessig skille betyr at Jæren Everk ikke lengre vil kunne organiseres som kommunalt foretak. Rådmannen har derfor foreslått pkt 3 i innstilling til vedtak.

I forbindelse med høringen har EnergiNorge og Distriktsenergi fått utarbeidet en juridisk vurdering av de rettslige rammene for NVEs forslag til forskrift vedr funksjonelt skille. Vurderingen – som er gjort av Thommesen og Kvale - konkluderer med at NVEs forslag går ut over de rettslige rammene for å lage forskrifter. Bli dette konklusjonen etter høringen, vil det foreliggende forskriftsforslaget måtte omarbeides.

4. Videre arbeid med organiseringen av everket i Hå.

Forslaget fra NVE vil vel av mange karakteriseres som omtrent som forventet; uten store overraskelser. Rådmannen vil i første omgang anbefale at det etter at høringsfristen er gått ut, legges fram sak til everkstyret og formannskapet om høringen og mulige resultater av denne. Det kan da bli aktuelt å vurdere og drøfte om det bør legges fram en sak om å starte et konkret arbeid for å tilpasse organiseringen av everket til antatte nye forskrifter (jf advokat Havers notat). Det vil også kunne bli aktuelt å vurdere om de antatte forskriftsendringene bør medføre endringer i kommunens eierstrategi overfor everket.

En egen usikkerhet i slike vurderinger, vil være at regjeringen skal legge fram forslag til endring i energiloven mht krav om funksjonelt skille (fritak fra kravet for mindre nettselskap, evt også fritak for nettselskap som drifter flere naturlige monopoler i samme selskap). Ifølge budsjettproposisjonen for 2020 vil forslag bli lagt fram i god tid før 01.01.2021.

Vedlegg:

SAK-29-2019 - Høringssvar fra Jæren Everk til endringer i energilovforskriften
SAK-37-2019 - Høringssvar til endringer i energilovforskriften (2)